

אנרגיה 2

דרכים לחישוב ΔH^0

נושאי השיעור

◀ חוק הס וחיבור תגובות

◀ אנתלפיית היתוך, אידוי והמראה

קישור לסרטון - המראה של יוד

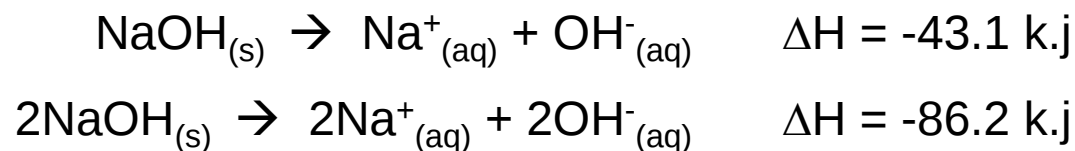
<http://www.orianit.edu-negev.gov.il/ortarad/cp/homepage/12.htm>

ΔH משתנה עם השינוי באיזון התגובה

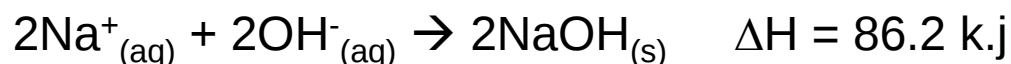
- ▶ ΔH לתגובה נרשם צמוד לניסוחה.
- ▶ שינוי האנתלפיה בתגובה נמצא ביחס ישר לכמות החומרים המגיבים.
- ▶ מתייחסים אל מקדמי האיזון של תגובה כאל מולים שלמים. לכן, אם משנים את איזון התגובה יש לשנות את ΔH שלה בהתאם.

לדוגמה:

כאשר מקדמי האיזון בתגובה מוכפלים פי-2, גם ΔH יוכפל פי -2.

כאשר הופכים את ניסוח התגובה הופכים גם את סימנו של ΔH (תגובה אקסותרמית הופכת לאנדותרמית ולהפך)

- במהלך ההמסה של 1 מול $\text{NaOH}_{(s)}$ במים נפלטת לסביבה אנרגיה בשיעור של 43.1 kJ.
- א. מהו ΔH של התגובה?
- ב. כמה אנרגיה תשתחרר לסביבה אם ימיסו 0.01 מול NaOH ?

- במהלך ההמסה של 1 מול $\text{NaOH}_{(s)}$ במים נפלטת לסביבה אנרגיה בשיעור של 43.1 k.j .
- א. מהו ΔH של התגובה?
- ב. כמה אנרגיה תשתחרר לסביבה אם ימיסו 0.01 מול NaOH ?

תשובה:

א. $\Delta H = -43.1 \text{ K.J}$

- ב. האנרגיה המשתחררת נמצאת ביחס ישר לכמות החומר, לכן כמות האנרגיה שתשתחרר לסביבה היא:

$$.43.1 \times 0.01 = 0.431 \text{ K.J}$$

שינוי אנתלפיה תקני, ΔH^0 הוא שינוי האנתלפיה בתגובה המתבצעת בתנאי תקן.
תנאי תקן: גזים בלחץ של 1 אטמוספירה, תמיסות בריכוז 1 מולר, ובטמפרטורת החדר -
 298°K (25°C)

חוק הס:

האנתלפיה H היא גודל התלוי במצב, כלומר גודל התלוי בחומרים הנתונים.
לכן, הפרש האנתלפיה בין התוצרים למגיבים הוא גודל קבוע, ואין חשיבות לדרך שבה
הפכו המגיבים לתוצרים.

בניסוח אחר:

**חוק הס - ההפרש באנתלפיית התגובה הוא קבוע ואינו תלוי
בשלבים שבהם מתבצעת התגובה**

חוק הס מאפשר לחשב את ΔH° לתגובה בעזרת נתוני ΔH° של תגובות אחרות שסכומן הוא התגובה הנדרשת.

דוגמה: מעוניינים לחשב את ΔH° לתגובה:

התגובה מתבצעת בשני שלבים, שלהם נתון ΔH° :

התגובה הכוללת: היא סכום שתי התגובות.

מחברים מגיבים עם מגיבים, תוצרים עם תוצרים.

לכן גם, ΔH° לתגובה הוא סכום ערכי ΔH° של שתי התגובות.

אם אפשר לחבר, לחסר או להכפיל ניסוחים של תגובות נתונות ולקבל את התגובה המבוקשת, אפשר גם לבצע את אותן הפעולות על ה- ΔH° של התגובות ולקבל את ה- ΔH° של התגובה המבוקשת.

חשבו את ערכו של ΔH° לתגובה:

בעזרת התגובות הבאות:

חשבו את ערכו של ΔH° לתגובה:

בעזרת התגובות הבאות:

תשובה:

התגובה המבוקשת היא סכום שתי התגובות (מחברים מגיבים עם מגיבים, תוצרים עם תוצרים, ומוחקים את החומרים הזחים משני צדי התגובה). לכן מחברים גם את ΔH° שלהם.

לכן:

$$\Delta H^\circ = \Delta H^\circ_1 + \Delta H^\circ_2 = 90.4 + (-57.2) = \mathbf{33.2_{\text{KJ}}}$$

חשבו ΔH עבור התגובה:

בעזרת הנתונים :

רמז: יש להפוך, להכפיל או לחלק אחדות מן התגובות כך שסכומן ייתן את התגובה הרצויה.

תשובה לשאלה 3

חשבו ΔH^0 עבור התגובה:

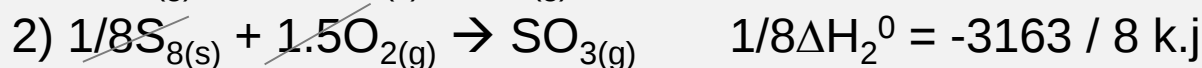
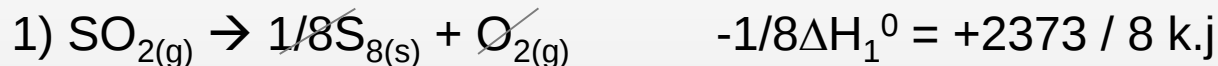

בעזרת הנתונים :

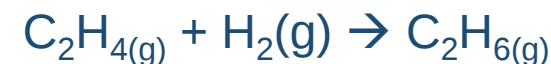

תשובה:

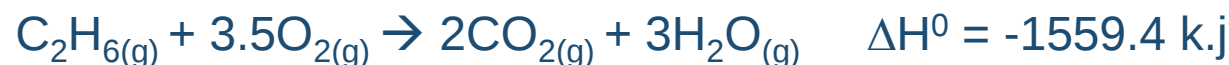
יש להפוך את תגובה 1, לחלק את שתי התגובות ב- 8 ולחברן כדי לקבל את התגובה הרצויה. לכן, אותן הפעולות יש לבצע ל- ΔH^0 של התגובות.

חשבו את ΔH^0 לתגובה הבאה:

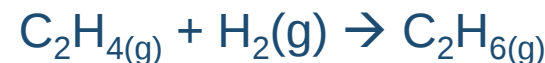

בעזרת התגובות הבאות:

תשובה לשאלה 4

חשבו את ΔH^0 לתגובה הבאה:

בעזרת התגובות הבאות:

תשובה:

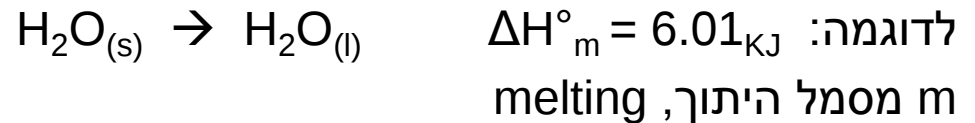
יש להפוך את התגובה השלישית ואז לחבר אותה לשתיים האחרות.

כנ"ל ל- ΔH^0 ולכן,

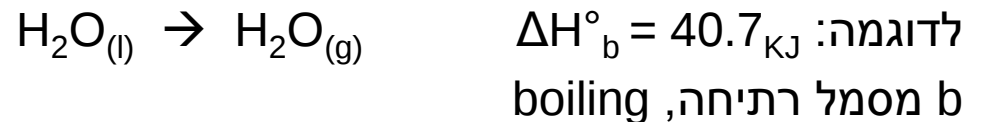
$$\Delta H^0 = +1559.4 - 1411.0 - 241.8 = \mathbf{-93.4 \text{ k.j}}$$

שינויי האנתלפיה במהלך שינויים במצב הצבירה של החומרים.

אנתלפיית ההיתוך ΔH_m° היא שינוי האנתלפייה בהפיכת מול של חומר מוצק למול של חומר נוזל.

אנתלפיית האידוי ΔH_b° היא שינוי האנתלפייה בהפיכת מול של חומר נוזל למול של חומר גז.

אנתלפיית המראה, סובלימציה היא שינוי האנתלפייה בהפיכת

מול של חומר מוצק למול חומר גז.

לדוגמה: המראה של יוד.

<http://www.orianit.edu-negev.gov.il/ortarad/cp/homepage/I2.htm>

שימו לב להבדל בין אנתלפיית ההיתוך לאנתלפיית האידוי של מים ($\Delta H^\circ_m = 6.01_{\text{KJ}}$)

$$(\Delta H^\circ_b = 40.7_{\text{KJ}}).$$

א. הסבירו הבדל זה.

ב. האם לדעתכם התופעה תחזור גם בחומרים אחרים? נמקו.

שימו לב להבדל בין אנתלפיית ההיתוך לאנתלפיית האידוי של מים ($\Delta H_m^\circ = 6.01 \text{ kJ}$)
($\Delta H_b^\circ = 40.7 \text{ kJ}$).

א. הסבירו הבדל זה.

ב. האם לדעתכם התופעה תחזור גם בחומרים אחרים? נמקו.

תשובה:

- א. האנתלפיה של המעבר ממוצק לנוזל קטנה מן האנתלפיה של המעבר מנוזל לגז היות שפחות קשרים בין-מולקולריים מתפרקים במעבר ממוצק לנוזל.
- ב. תופעה זו קיימת ברוב החומרים האחרים מאותה הסיבה.

נתונה התגובה:

אנתלפיית האידוי של מול מים היא -40.7 k.j

א. מה יהיה ΔH^0 לתגובה:

ב. ציירו גרף אנרגיה המתאים לשתי התגובות יחד.

תשובה לשאלה 6

נתונה התגובה:

אנתלפיית האידוי של מול מים היא- 40.7 k.j

א. מה יהיה ΔH° לתגובה:

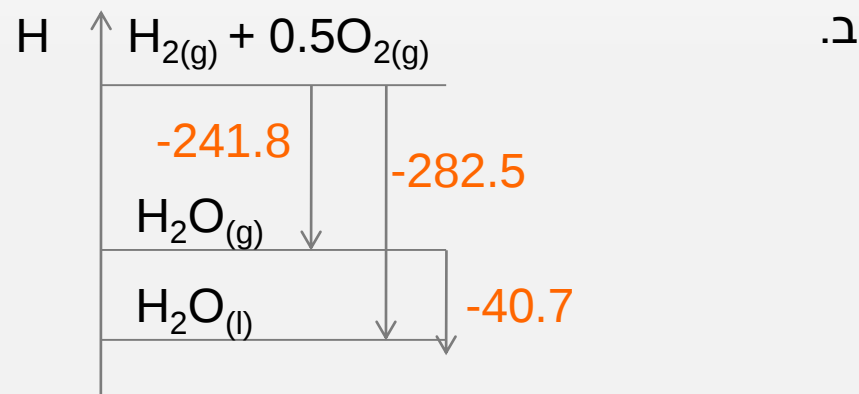
ב. ציירו גרף אנרגיה המתאים לשתי התגובות יחד.

תשובה:

א. היווצרות המים במצב נוזל בתגובה משחררת אנרגיה נוספת בשיעור אנתלפיית האידוי לכן,

שינוי האנתלפיה לתגובה השנייה יהיה:

$$\Delta H^\circ = -241.8 - 40.7 = -282.5 \text{ k.j}$$

- ◀ שינוי האנתלפייה בתגובה נמצא ביחס ישר לכמות החומרים המגיבים.
- ◀ לפי חוק הס, ההפרש באנתלפיית התגובה הוא קבוע ואינו תלוי בשלבים שבהם מתבצעת התגובה.
- ◀ חוק הס מאפשר חישוב תאורטי של ΔH בתגובות בעזרת חיבור תגובות שסכומן הוא התגובה המבוקשת.

מושגים חשובים:

שינוי אנתלפיה תקני, חוק הס, אנתלפיית היתוך, אנתלפיית אידוי, אנתלפיית המראה